

Αγαπητοί φίλοι και φίλες,

Ευχαριστώ θερμά για την πρόσκληση να συμμετάσχω σε αυτή τη συζήτηση, σε ένα θέμα το οποίο πραγματικά πιστεύω ότι είναι **θεμελιακό και αξιακό** για τη χώρα μας αλλά και για όλη την ελληνική κοινωνία.

Συμμετέχοντας σε αυτή την κουβέντα με το θέμα «Πανεπιστήμιο και Κοινωνία» και έχοντας ως συνομιλητή τον καθηγητή κ. Μυλόπουλο, ο οποίος γνωρίζει και προσεγγίζει το θέμα πολύ καλά εκ των έσω, στη λειτουργία του και στα δομικά του προβλήματα, εγώ θα επιχειρήσω να προσεγγίσω το θέμα, **από την μεριά της Κοινωνίας.**

Θα σας μιλήσω λοιπόν εδώ και θα επιχειρήσω μερικές επισημάνσεις κυρίως μέσα από δυο ιδιότητες μου. Κατ' αρχήν μέσα από τις διαπιστώσεις που έκανα κατά τη διάρκεια της θητείας μου σε θέματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, και κατά δεύτερον ως εργαζόμενη πολίτης, διπλωματούχος η ίδια του ΑΠΘ, και ως μητέρα δυο παιδιών, σε ηλικία στην οποία πρέπει να πάρουν τις κρίσιμες αποφάσεις για τις σπουδές τους.

Από την πρώτη αυτή ιδιότητά μου θέλω να σας μεταφέρω το εξής:

Όταν πριν από μερικά χρόνια ξεκινούσα τη θητεία μου ως συμβούλου σε θέματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το κυρίαρχο που άκουγε κανείς σε όλες τις ευρωπαϊκές συζητήσεις ήταν η περίφημη **Στρατηγική της Λισαβόνας**. Επρόκειτο για την αγωνία της Ευρώπης, η οποία διαπίστωνε πως **έμενε πίσω σε ανταγωνιστικότητα** και επιχειρούσε να εντοπίσει τα προβλήματα και να χαράξει μια Στρατηγική με έναν στόχο «Να γίνει η Ευρώπη, η πιο ανταγωνιστική οικονομία μέχρι το 2010». Ο στόχος αυτός βέβαια πέρασε από αναθεωρήσεις και αναπροσαρμογές και σήμερα μέσα από την μεγάλη περίοδο της παγκόσμια οικονομικής κρίσης πολλά πράγματα χρειάζονται αναθεώρηση και επανασχεδιασμό. Ωστόσο ένα από τα πράγματα που μου έκαναν τότε μεγάλη εντύπωση, ήταν ότι όλες οι συζητήσεις, οι επισημάνσεις, οι στόχοι, οι δράσεις, τα μέτρα που σκοπό είχαν την **ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία**, όταν τα έψαχνε κανείς σε βάθος, **όλα κατέληγαν στην παιδεία**. Η Ευρώπη διαπίστωνε ότι μένει πίσω σε ανταγωνιστικότητα σε σχέση με τους υπόλοιπους διεθνείς παίκτες, και κυρίως τις ΗΠΑ, Ιαπωνία κλπ. Η πρώτη καίρια διαπίστωση ήταν ότι η βάση της ανταγωνιστικότητας είναι η **καινοτομία**. Και μια δεύτερη, αμέσως μετά, ότι η καινοτομία 'παράγεται' και προωθείται **από τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα**, τα οποία έχουν στενή σχέση μεταξύ τους, αλλά και στενή σύνδεση **με την αγορά και την επιχειρηματικότητα**. Τελικά λοιπόν, στη βάση της αναζήτησης για την ανταγωνιστικότητα, την οικονομία, την απασχόληση, τις θέσεις εργασίας, την ανάπτυξη, την ευημερία, αυτό που έβρισκε κανείς ήταν οι αναγωγές και οι παραπομπές στο σύστημα της ανώτατης εκπαίδευσης και στα πανεπιστήμια. Και για να δώσουμε μια λίγο πιο μακροσκοπική εικόνα των διαπιστώσεων της Ευρώπης, αρκεί να ανατρέξουμε στις διάφορες λίστες της διεθνούς κατάταξης των πανεπιστημίων, όπως πχ αυτή της Σαγκάης, όπου στα πρώτα 20 πανεπιστήμια του κόσμου, μόνο δυο να είναι βρετανικά, ένα της Ιαπωνίας και όλα τα υπόλοιπα αμερικάνικα!

Κι από την δεύτερη ιδιότητά μου, πρέπει να πω ότι σήμερα, με τον γιο μου στην τελευταία τάξη του λυκείου, μέσα από τη δική του αναζήτηση για τις σπουδές του και τις επιλογές του που θα καθορίσουν την υπόλοιπη ζωή του, είχα την ευκαιρία να πάρω μια εικόνα από 3 διαφορετικά συστήματα, το Ελληνικό που

το γνωρίζω άλλωστε καλά και εκ των έσω, του Αγγλικού και του Αμερικάνικου, καθώς ο γιος μου έψαξε τις δυνατότητες και στα 3 αυτά συστήματα και πέρασε τις διαδικασίες εκείνες με τις οποίες έγινε δεκτός και σε αμερικάνικα και αγγλικά πανεπιστήμια της επιλογής του. Βεβαίως συνεχίζει την εξαιρετικά επίπονη και εξαντλητική προετοιμασία για τις πανελλήνιες εξετάσεις, για να έχει και την εδώ δυνατότητα επιλογής, ώστε να μπορέσει στο τέλος να τα συνυπολογίσει όλα.

Με αυτά τα δεδομένα και τις προσωπικές εμπειρίες, θέλω να σας μεταφέρω και να βάλω στην κουβέντα μερικά σημεία **ανησυχίας** και **προβληματισμού**.

Και θα ξεκινήσω από την διαπίστωση ότι η **ελληνική κοινωνία** είναι μια κοινωνία που **διψάει για γνώση, μάθηση και ανώτατη παιδεία**. Έχουμε ως Έλληνες τον καημό της ανώτατης παιδείας! Το σύνδρομο «να έχει κανείς ένα χαρτί» είναι από παλιά ριζωμένο στην κοινωνία μας. Και γι αυτό είναι έτοιμη να κάνει μεγάλες θυσίες, προκειμένου να δει τα παιδιά της να μπαίνουν στο πανεπιστήμιο και να αποκτούν ένα πτυχίο! Κι αυτό είναι πάρα πολύ καλό ως πρώτο βήμα. Μετά όμως??? Κάποτε, αυτό ήταν αρκετό και για την **κοινωνική καταξίωση και για την επαγγελματική εξασφάλιση**. Σήμερα, ένα χαρτί από μόνο του δεν είναι τίποτα. Άρα πρέπει να **αναπροσαρμόσουμε τα ζητούμενά** μας.

Και το ζητούμενο, ειδικά σήμερα, στην εποχή της **γνώσης**, στην εποχή της **οικονομικής κρίσης**, την εποχή της **παγκοσμιοποίησης** είναι πολύ πιο πολύπλοκο και σύνθετο.

Πρώτο σημείο που πρέπει να συνειδητοποιήσουμε είναι ότι πλέον είμαστε, και πολύ περισσότερο αυτό θα το νιώσουν οι επόμενες γενιές, **πολίτες του κόσμου** και όχι μόνο της Ελλάδας. Δεν αρκεί πια να κοιτάμε και να περιχαρακωνόμαστε μέσα στα δικά μας, μικρά σύνορα αλλά πρέπει να αποκτήσουμε εφόδια που να έχουν αξία και έξω από τα σύνορά μας. Κι αυτό όχι μόνο γιατί μπορεί ο καθένας μας να βρεθεί και να εργασθεί εκτός συνόρων, (κάτι που μπορεί να πει κανείς «Α, εμένα δε με ενδιαφέρει, θα μείνω σε όλη μου τη ζωή στην Ελλάδα»), αλλά γιατί μπορεί πια ο κάθε Ευρωπαίος να έρθει στην Ελλάδα και να διεκδικήσει θέσεις εργασίας. Άρα τα **εφόδια** μας πρέπει να είναι ανταγωνιστικά μέσα σε μια **πολύ ευρύτερη αγορά** εργασίας, με πολύ μεγάλα σύνορα, ή αν θέλετε, **χωρίς σύνορα!**... Γιατί η αγορά εργασίας **παγκοσμιοποιείται** και οι νέοι επιστήμονες και επαγγελματίες σε μια τέτοια αγορά θα πρέπει να αναζητήσουν την τύχη τους, να επιβιώσουν και να διακριθούν.

Έτσι λοιπόν, ξεκινώντας κανείς τις σπουδές του πρέπει να **καταλάβει τί περιμένει και τί θέλει από αυτές**. Σε μια ιδεατή περίπτωση θα ήθελε πιθανώς ο καθένας μας να σπουδάσει **μόνο για τη γνώση**. Ωστόσο, στη σημερινή ανταγωνιστική κοινωνία και οικονομία, πρέπει κανείς μέσα από τις σπουδές του να εξασφαλίσει και την επιστημονική και επαγγελματική του πορεία, το **βιοπορισμό** τον δικό του και της οικογένειάς του και την εξέλιξη και την **καταξίωση** της προσωπικότητάς του.

Επομένως η **επένδυση** που θα κάνει σε χρόνο, σε προσπάθεια, σε όνειρα, σε φιλοδοξίες, πρέπει να μπορούν να **του αποδώσουν** όταν θα βγει **στην αγορά εργασίας**. Είναι λοιπόν σημαντικό το πτυχίο και οι γνώσεις που θα έχει αποκτήσει να **έχουν «αντίκρισμα»** στην αγορά εργασίας.

Στην Ελλάδα συνηθίζουμε να λέμε ότι θέλουμε Παιδεία για όλους, ότι θέλουμε **δωρεάν δημόσια παιδεία**, αλλά πρέπει επιτέλους να καταλάβουμε ότι αυτό από

μόνο του **δεν είναι πια αρκετό!** Εκείνο που πρέπει να διεκδικούμε είναι **ποιοτική Παιδεία** με αντίκρισμα και αξία όχι για τα στενά σύνορά μας, της λογικής «να είμαστε οι πρώτοι του χωριού», αλλά **με αξία στην παγκόσμια κοινότητα** της γνώσης, της επιστήμης, του επαγγέλματος.

Κι αυτό το θέμα της “**Παιδείας για όλους**”, αποτέλεσε διαχρονικά πεδίο για ένα παιχνίδι που γίνεται από κάθε πολιτική ηγεσία εδώ και δεκαετίες και που λέγεται «**αριθμός εισακτέων**». Θεωρείται φιλολαϊκή πολιτική να εξαγγέλλει η κάθε πολιτική ηγεσία την αύξηση του αριθμού των εισακτέων, την ίδρυση **νέων σχολών και νέων τμημάτων** ανά την επικράτεια, για να μη θυμηθούμε και κάποια παλιότερα λαϊκιστικά συνθήματα του τύπου «όλοι στο πανεπιστήμιο». Ωστόσο μήπως πρόκειται για μια **μυωπική λογική** που μας συνοδεύει εδώ και δεκαετίες και που βλέπει την ίδρυση σχολών ως μέσο.... περίπου τουριστικής ανάπτυξης μιας περιοχής?

Το «όλοι στο πανεπιστήμιο» εγκαταλείφθηκε πολύ γρήγορα, αλλά διαιωνίζεται έκτοτε **μεταλλαγμένο** με τη μορφή «όσο περισσότεροι, τόσο καλύτερα». Είναι ψηφοθηρικό, χαϊδεύει τ’ αυτιά, καλλιεργεί όνειρα και προσδοκίες. Που κάποτε όμως, **αποδεικνύονται φαύλα και κάλπικα**. Πολύ αργά δυστυχώς όμως, όταν, μετά από χρόνια σπουδών, ο νέος επιστήμονας αναζητά επαγγελματική αποκατάσταση. **Τότε συναντά το πρόβλημα**. Ο ίδιος, αλλά και όλη η κοινωνία. **Στρατιές** πτυχιούχων στα αζήτητα, και ένας παραγωγικός ιστός με επιστήμονες άλλους από αυτούς που πραγματικά έχει ανάγκη.

Γιατί, τότε το ελληνικό Πανεπιστήμιο συνδέθηκε με τις ανάγκες της βιομηχανίας, της μεταποίησης, των υπηρεσιών, μέσα από ένα **αναπτυξιακό όραμα της χώρας ή μιας περιοχής?** Ακόμα και στον Τουρισμό, που θέλουμε να τον χαρακτηρίζουμε ως βαριά βιομηχανία μας, λείπουν οι ανώτατες σχολές υψηλού επιπέδου. Οι καλύτερες και πανάκριβες σχολές του κλάδου συγκεντρώνονται σε χώρες όπως η Ελβετία.

Και γι αυτό το λόγο, με τις στρατιές ανέργων, καταλήγουμε να βλέπουμε με έκπληξη στρατιωτικές, αστυνομικές και παιδαγωγικές σχολές να βρίσκονται ψηλότερα σε ζήτηση και βαθμολογία από τις σχολές θετικών επιστημών. Γιατί πολύ απλά, **κύριο ζητούμενο** των υποψηφίων αποτελεί η σίγουρη **επαγγελματική αποκατάσταση**, υπερκεράζοντας την επιστημονική και ερευνητική αναζήτηση. **Σχολές για έρευνα και καινοτομία** καταρακουλών βαθμολογικά, **αδυνατώντας να προσελκύσουν τα μυαλά** με τις καλύτερες επιδόσεις, όπως θα όφειλαν. Κι αυτό, όταν η Ευρώπη βάζει στόχους να αυξήσει τους πτυχιούχους των θετικών επιστημών, θεωρώντας ότι τους χρειάζεται για να ωθήσει την έρευνα, την καινοτομία, την ανάπτυξη, την οικονομία και την ανταγωνιστικότητά της.

Ωστόσο το Πανεπιστήμιο, ειδικά το Δημόσιο, οφείλει **να αποδίδει προστιθέμενη αξία στην κοινωνία**. Οφείλει να είναι το κύτταρο της έρευνας, της καινοτομίας, η κοιλίδα παραγωγής νέων **ιδεών και ανακαλύψεων**, που αυτά πρέπει να μετουσιώνονται σε προϊόν, σε επιχειρηματικότητα, σε ανταγωνιστικότητα. Το πανεπιστήμιο πρέπει να εκπαιδεύει, να μορφώνει, αλλά πρέπει και να αποτελεί και την **κινητήριου δύναμη** που σπρώχνει τη **γνώση**, δημιουργεί οικονομική **ανάπτυξη** και **θέσεις** εργασίας, δηλαδή, **όφελος** στην κοινωνία. Δυστυχώς το ελληνικό πανεπιστήμιο μοιάζει **αποκομμένο** από την αγορά και την οικονομία **και ως προς τον αριθμό των εισακτέων και ως προς το περιεχόμενο των σπουδών και ως προς το προϊόν** που αποδίδει, σε γνώση, σε εξειδίκευση, σε

επιστημονική κατάρτιση. Πέρασε πολλά χρόνια με **φοβικά και ενοχικά σύνδρομα** απέναντι στη σύνδεσή του με την αγορά, αλλά πρέπει να καταλάβουμε αυτό είναι κάτι που το οφείλει στην ίδια την κοινωνία.

Αναφέραμε προηγουμένως τον αριθμό των εισακτέων και την ίδρυση νέων σχολών κάθε τρεις και λίγο, σε κάθε γωνιά της Ελλάδας, ως τη μια διάσταση της πολιτικής εκμετάλλευσης. Ωστόσο, η ακόμα μεγαλύτερη και χειρότερη είναι αυτή που συναντά κανείς μέσα στο ίδιο το πανεπιστήμιο με σχέσεις και αλληλοεξαρτήσεις, με συναλλαγές και συμφωνίες. Είμαστε η χώρα της ΕΕ που έχουμε το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής των φοιτητών, οι οποίοι μάλιστα δεν εκπροσωπούνται ως απλοί φοιτητές, αλλά ως εκπρόσωποι κομματικών παρατάξεων, στις εκλογές καθηγητών ακόμα και πρυτάνεων. Μα πώς μπορεί ένας πρωτοετής φοιτητής να αξιολογήσει την ποιότητα, το βάθος, την προστιθέμενη αξία του επιστημονικού και ερευνητικού έργου ενός κρινόμενου καθηγητή, ο οποίος έχει περάσει δεκαετίες στην επιστήμη του, όταν ο ίδιος δεν έχει ακόμα τις βασικές γνώσεις της επιστήμης του? Ή ακόμα περισσότερο όταν καλείται, από όλους τους καθηγητές όλου του πανεπιστημίου να εκλέξει την ηγεσία του πανεπιστημίου? Είναι αναμενόμενο σε ένα τέτοιο τοπίο, να υπάρχει πεδίο δόξης λαμπρό για συνδιαλλαγές, συμφωνίες, και υπονόμηση της αξιοκρατίας.

Είπαμε προηγουμένως ότι είναι ευθύνη του Πανεπιστημίου να αποδώσει στην κοινωνία ικανούς και καταρτισμένους από άποψη γνώσεων επιστήμονες, επαγγελματίες, εργαζόμενους. Θέλω ωστόσο να σταθώ και στον **καθαρά εκπαιδευτικό ρόλο** που θα έπρεπε να παίζει και στο πώς επηρεάζει τα **χαρακτηριστικά της κοινωνίας** μας γενικότερα. Ένα νέος στα 18 του, βρίσκεται στο ξεκίνημα της πιο κρίσιμης φάσης της ζωής του. Στην **ενηλικίωσή** του και στη στιγμή εκείνη που βάζει τα **θεμέλια** και παίρνει τα εφόδια για όλη του τη ζωή. Αυτά τα χρόνια σπουδών είναι που τον σημαδεύουν και καθορίζουν για όλη την υπόλοιπη ζωή του. Εκτός λοιπόν από την γνώση αυτή καθαυτή θα έπρεπε μέσα από αυτά τα χρόνια **να εκπαιδεύεται στην** μεθοδικότητα, την οργάνωση, τη συστηματικότητα, την υπευθυνότητα, την υιοθέτηση στόχων και την επίτευξή τους, τον απολογισμό, τη δέσμευση, την επιμονή, τον ανταγωνισμό, την επιβράβευση, την αριστεία. Στοιχεία τα οποία θα του είναι απαραίτητα για να τον διακρίνουν την επομένη **και ως επιστήμονα και εργαζόμενο**.

Αυτό όμως το οποίο βιώνουμε στο ελληνικό σύστημα είναι το τελείως ανάποδο. Μέχρι τα 18 τους, οι μαθητές **εξοντώνονται** από ένα σύστημα απάνθρωπο και απολύτως αντεκπαιδευτικό, βασισμένο στην φροντιστηριακή γνώση, κάτι που απαξίωσε τη λειτουργία του ίδιου του σχολείου και το υποβάθμισε σε ανούσιο και υποβοηθητικό. Ένα σύστημα που εξοντώνει τα παιδιά σε προσπάθεια, ένταση, αγωνία και κόπο, εξοντώνει και όλη την οικογένεια, όχι μόνο ως υποστήριξη αυτής της προσπάθειας, αλλά την εξοντώνει **και οικονομικά**. Γιατί τουλάχιστον στα δυο τελευταία χρόνια, όλη η οικογένεια κινείται γύρω από την εξοντωτική αυτή προσπάθεια του παιδιού, μόνο και μόνο για την εισαγωγή στο πανεπιστήμιο. Όταν λοιπόν ο στόχος επιτευχθεί, από την απόλυτη ένταση και την υπερπροσπάθεια, ο φοιτητής βρίσκεται σε ένα σύστημα απολύτως ελεύθερο και χαλαρό, κι εκεί **αφήνεται** ή μάλλον του επιτρέπει το σύστημα να αφεθεί.

Ο συνδυασμός λοιπόν του συστήματος εισαγωγής με τον τρόπο λειτουργίας του ελληνικού πανεπιστημίου οδηγεί στο **τελείως ανάποδο αποτέλεσμα** από αυτό

που θα έπρεπε να έχουμε. Κι εδώ νομίζω ότι είναι που **χάνεται ο κρίκος της ανταγωνιστικότητας όλης της ελληνικής κοινωνίας.**

Αντί η κύρια προσπάθεια να ξεκινάει και να εντείνεται από τα 18 και μετά, ο φοιτητής να ασκείται και να εκπαιδεύεται σε όλα αυτά που είπαμε προηγουμένως, το σύστημα είναι τέτοιο που όταν μπαίνει στο πανεπιστήμιο **ήδη έχει «καεί η μηχανή»** από την υπερπροσπάθεια! Και θεωρεί ότι τα δύσκολα πέρασαν και τώρα, «όπως και να 'ναι ένα πτυχίο θα το πάρουμε»! **Βεβαίως, και υπάρχουν** φοιτητές οι οποίοι συνεχίζουν με την ίδια συνέπεια και ενδιαφέρον, αλλά αν αυτό γίνεται, γίνεται γιατί το θέλουν πολύ οι ίδιοι και όχι γιατί τους το μαθαίνει και τους το επιβάλλει η λειτουργία και το σύστημα του Πανεπιστημίου. Γιατί η δομή και η λειτουργία του Ελληνικού Πανεπιστημίου δεν είναι τέτοια ώστε να βγάλει το καλύτερο από κάθε φοιτητή. **Επαφίεται στο τί είναι διατεθειμένος ο κάθε φοιτητής να επενδύσει για τον εαυτό του.**

Σε αντίθεση με αυτή τη νοοτροπία και τις πρακτικές, ένας μαθητής που θέλει να γίνει δεκτός σε ένα ξένο πανεπιστήμιο, **οφείλει να πιάσει τα standards** που ορίζει το ίδιο το πανεπιστήμιο για τον εαυτό του, **αλλά και να πείσει** το πανεπιστήμιο, πρώτον **γιατί επιλέγει** να πάει σε αυτό το πανεπιστήμιο, και δεύτερον **γιατί το πανεπιστήμιο πρέπει να επιλέξει** αυτόν από όλους τους υποψηφίους! Για να υποστηρίξει λοιπόν ο υποψήφιος κάτι τέτοιο, χρειάζεται να περάσει ώρες ψάχνοντας, συγκρίνοντας, επιλέγοντας πανεπιστήμια, με βάση τις επιδόσεις τους, τις διακρίσεις τους, τα επιτεύγματά τους κλπ κλπ. Και όλη αυτή η διαδικασία κάνει τον νέο να αποκτά ενδιαφέρον, να νιώθει ότι το μέλλον είναι στα δικά του χέρια, ότι το σχεδιάζει και το διεκδικεί ο ίδιος, ότι διαλέγει αυτό που του ταιριάζει προσωπικά. Και ότι το κάθε πανεπιστήμιο τον αντιμετωπίζει επίσης ως μια **ξεχωριστή μονάδα**. Και είναι μια **αμφίδρομη σχέση**, όπου από τη μια το πανεπιστήμιο προσπαθεί **να προσελκύσει** τους καλύτερους, ώστε να συνεχίζει να παράγει υψηλό επίπεδο γνώσης και επιστημονικών επιτευγμάτων, και από την άλλη ο υποψήφιος **να πείσει** ότι αξίζει να γίνει δεκτός.

Και από αυτά που είπαμε, αλλά και από άλλα πολλά, είναι φανερό ότι σε αντίθεση με τα ξένα πανεπιστήμια, το ελληνικό δεν μοιάζει να ενδιαφέρεται για την ανάδειξη της **αριστείας**. Η αριστεία τελειώνει για το ελληνικό πανεπιστήμιο και την κοινωνία, με τις εισαγωγικές εξετάσεις. Είναι αλήθεια ότι γενικώς ως κοινωνία αντιμετωπίζουμε την αριστεία ολίγον **φοβικά και ενοχικά**, με σύνδρομο του τύπου «όλοι ίδιοι είμαστε και όλοι το ίδιο αξίζουμε». Εγώ θα έλεγα, ότι **κάθε άνθρωπος** έχει κάτι στο οποίο μπορεί να είναι άριστος και στο οποίο μπορεί να διακριθεί και να ξεχωρίσει. Κι αυτό είναι που πρέπει να αναδεικνύεται, να επιβραβεύεται μέσα από ένα εκπαιδευτικό σύστημα και να αποτελεί το παράδειγμα για όλους.

Και ένα άλλο σημείο που θεωρώ σημαντικό είναι ότι το πανεπιστήμιο, θα έπρεπε να αντιμετωπίζει τον νέο ως **προσωπικότητα συνολικά**. Στα πανεπιστήμια του εξωτερικού, **δεν αρκεί** να αποδείξει ο υποψήφιος ότι είναι ικανός στις διαφορικές εξισώσεις. Εκεί μετράει και η **προσωπικότητα** ως σύνολο, τα υπόλοιπα ενδιαφέροντα, τα χόμπι, η κοινωνικότητα, ο χαρακτήρας. Γιατί άλλωστε και ως μέλη της **κοινωνίας και της αγοράς**, μια ολόκληρη ζωή κατόπιν, έτσι δεν κρινόμαστε όλοι? Ως προσωπικότητες στο σύνολο? Άρα έτσι θα έπρεπε να μας αντιμετωπίζει και το πανεπιστήμιο και με βάση αυτό να μας αξιολογεί και να μας εκπαιδεύει.

Και τέλος ένα ακόμα σημείο που θέλω να επισημάνω είναι ότι εκτιμώ πως το πανεπιστήμιο οφείλει να μας εκπαιδεύει ως πολίτες **στην ελευθερία, τη δημοκρατία, αλλά και στον σεβασμό**, κάτι που το ξεχνάμε συχνά και το ιστοπεδώνουμε κάτω από την επίφαση των δημοκρατικών ελευθεριών. Ωστόσο σεβασμός και δημοκρατικές ελευθερίες **δεν είναι σε ανταγωνισμό** αλλά το ένα **είναι προϋπόθεση** του άλλου. Μαζί με την ελευθερία και τη δημοκρατία, το πανεπιστήμιο οφείλει **να μας διδάσκει αλλά και να απαιτεί** από μας και τον σεβασμό των αξιών, της δημόσιας περιουσίας, της αξιοκρατίας, της γνώσης. Εικόνες καταστροφής και βανδαλισμού μέσα στα πανεπιστήμια, λουκέτα και κλειστά αμφιθέατρα δε συνάδουν με αυτές τις αξίες ούτε με την ιστορία του τόπου μας και πληγώνουν όλη την κοινωνία, με τραύματα ανεξίτηλα.

Ανέφερα μερικά μόνο στοιχεία, τα οποία θεωρώ ότι έχουν να κάνουν **όχι μόνο με θεσμούς, αλλά και με νοοτροπίες** βαθιά ριζωμένες μέσα μας επί πολλά χρόνια.

Τελικώς, για να επανέλθουμε στην **μακροσκοπική** παρατήρηση που σας ανέφερα προηγουμένως για την Ευρώπη, θεωρώ ότι δεν είναι μόνο **θλιβερό**, αλλά είναι και **άδικο** να μη μπορούμε να καμαρώσουμε κι εμείς ως χώρα για υψηλές διακρίσεις και κατατάξεις για τα πανεπιστήμια μας. **Μεμονωμένες** περιπτώσεις επιτυχίας και λαμπρά παραδείγματα φυσικά και υπάρχουν, αλλά δε πρέπει να ψάχνουμε για την εξαίρεση! Πρέπει να επιζητούμε τη διάκριση **για το σύνολο, για τον μέσο όρο** της ανώτατης εκπαίδευσής μας. Πολλές λίστες διεθνούς κατάταξης των πανεπιστημίων θα βρει κανείς. Οι διαφορές μεταξύ τους είναι μικρές. Η γενική εικόνα είναι ίδια. Τα μεγάλα διάσημα πανεπιστήμια φιγουράρουν στις πρώτες θέσεις, αδιαμφισβήτητα. Όπως είπαμε, στη γνωστή λίστα της Σαγκάης η επικράτηση των αμερικάνικων πανεπιστημίων είναι συντριπτική. Στα πρώτα 20 είναι όλα αμερικάνικα, με 2 μόνο Αγγλικά κι ένα Ιαπωνικό! Στα 50 πρώτα άλλες ευρωπαϊκές χώρες έχουν το πανεπιστήμιο της Ζυρίχης στην 25^η θέση, της Στοκχόλμης (46^ο), 2 του Παρισιού 06 και 11 (44^ο και 50^ο), της Δανίας (46^ο), της Ουτρέχτης (Ολλανδία) στην 48^η. Στη λίστα των 500 υπάρχουν μόνο το Πανεπιστήμιο Αθηνών στη θέση 200-300 και της Θεσσαλονίκης στις θέσεις 300-400!

Τελικά αυτό πρέπει να διεκδικήσουμε ως πολίτες αυτής της χώρας! Μια ανώτατη παιδεία, **υψηλού επιπέδου σε διεθνές επίπεδο** που θα δίνει **«επιστήμονες με ονομασία προέλευσης»** και που θα θεωρούν **ανταγωνιστικό πλεονέκτημα να βάζουν στο βιογραφικό** τους ότι απεφοίτησαν από το ΑΠΘ ή από το Δημοκρίτειο ή από όποιο άλλο Ελληνικό Δημόσιο Πανεπιστήμιο!